

JUUTALAINEN

Uuden testamentin kynnyksellä nimitys juutalainen vastaa usein israelilaista tai heprealaista, vaikka nämä kaksi jälkimmäistä termiä on varattu erityisesti uskonnolliseen käyttöön. Paavalilla ja Johanneksella sana juutalainen saa toisinaan todellisen teologisen merkityksen, mikä voi aiheuttaa sekaannusta huolimattomalle lukijalle.

I. Juutalainen ja pakana pyhän Paavalin mukaan.

1. Juutalaisen edut. Juutalaisen nimikin on kunnianimi (Room. 2:17), epäilemättä Juudan nimen etymologian mukaan: ”Minä annan kunnian Jahvelle” (1. Moos. 29:35) ja Jaakobin siunauksen nojalla: ”Veljesi ylistävät sinua” (1. Moos. 49:8). Todellakin, heille kuuluvat lain ja ympärileikkauksen etuoikeudet (Room. 2:17–29). Tämä on ylpeyden aihe, jota Paavali vaatii itselleen: ”Me olemme syntyperältämme juutalaisia, emme pakanoista lähtöisin olevia syntisiä” (Gal. 2:15). Tämä huudahdus auttaa ymmärtämään hurskaan juutalaisen rukousta: hän kiittää joka päivä Jumalaa siitä, ettei tämä ole tehnyt hänestä goyta, pakanaa. Vaikka Paavali on kristitty, hän sanoo itseään israelilaiseksi (Room. 11:1; Fil. 3:5). Luukkaan mukaan hän julistaa juhlallisesti Jerusalemissa: ”Olen juutalainen” (Ap. t. 22:3); ja Kristukseen kääntynyttä Apollosta Luukas nimittää ”juutalaiseksi” (Ap. t. 18:24).

Jumalan lahjat ovat kaikilta osin suuria, mutta aateluus velvoittaa! Paavali syyttää juutalaista siitä, ettei tämä noudata muille opettamaansa Lakia ja että hän lopulta saa aikaan sen, että Jumalan ylistämisen sijasta hänen Nimeään pilkataan kansojen keskuudessa (Room. 2:17–24). Ympärileikkauksen etuoikeus pätee vain, jos sydän on ympärileikattu, kuten profeetat vaativat (Jer. 4:4; 5. Moos. 30:6; 3. Moos. 26:41). Epäuskoinen juutalainen on juutalainen vain ulkonaisesti (Room. 2:28); hän anastaa tämän kunniakkaan nimen (Ilm. 2:9; Ilm. 3:9). Kristitty on todellinen ympärileikattu (Fil. 3:2), ”juutalainen sisimmässään” (Room. 2:29). Paavalin kaikkia ihmisiä vastaan esittämän syytöspuheen päätteeksi juutalaisen etuoikeudet näyttävät rauenneen: juutalaiset ja kreikkalaiset ovat kaikki yhtä lailla syntisiä (Room. 3:9).

2. Kääntynyt pakana ja epäuskoinen juutalainen. Kuitenkin ihmiskunnan kahden ryhmän keskinäinen asema on monimutkainen. Toisaalta kaikki erot tasoittuvat, ei ainoastaan synnin vaan myös armon tasolla: ”Ei ole enää juutalaista eikä kreikkalaista” (Gal. 3:28), sillä Kristuksessa me muodostamme yhden ainoan Olennon: usko eikä Lain noudattaminen on vanhurskauden lähde (vrt. Kol. 3:11). Näissä oloissa profeettojen ennustama kansojen sovinto voi toteutua: ”Jumala on myös pakanoiden Jumala” (Room. 3:29; Room. 10:12).

Toisaalta Paavali pitää mustasukkaisesti kiinni juutalaisen etusijasta pakanaan nähden niin rangaistuksessa kuin palkinnossakin: ”ensin juutalaiselle, sitten kreikkalaiselle” (Room. 2:9 f.; Room. 1:16; Matt. 15:24; Ap. t. 13:46; Ap. t. 18:6), olipa kyse ahdingosta tai kirkkaudesta. Sama etusija muistutetaan kääntyneelle pakanalle, jota voisi houkutella ajattelemaan, että hän on Jumalan suunnitelmassa tullut juutalaisen tilalle. Juutalaisen ”etuoikeus” (Room. 3:1) säilyy, sillä Jumala ei peruuta lahjojaan (Room. 11:29). Kääntyneet juutalaiset muodostavat oliivipuun ”luonnolliset oksat”, kun taas pakanataustaiset kristityt on ”vartettu vastoin luontoa” (Room. 11:24). Vaikka Israel onkin ”paatunut”, sillä on tehtävä Kristuksen Kirkossa: se on ”puute”, jonka tulee saada jokainen uskova tuntemaan suurta surua ja lakkaamatonta tuskaa sydämessään (Room. 9:2).

II. Epäuskoinen juutalainen pyhän Johanneksen mukaan.

1. Evankeliumit. puhuvat Jeesuksen aikalaisista juutalaisista, neljäs evankeliumi muiden tavoin (esim. Joh. 3:1; Joh. 12:9). Johanneksen kirjoittaessa Kirkko ja synagoga olivat kuitenkin selvästi erillisiä yhteisöjä; syntyvän Kirkon ja juutalaisten välistä kamppailua ei enää ollut, paitsi yleisessä mielessä maailman epäuskona Kristusta kohtaan. Useimmiten sana juutalainen ei ole etninen nimitys vaan historialliseen perustaan nojaava teologinen käsite. Ensimmäisellä tarkoitetaan juutalaisia, jotka ristiinnaulitsivat Jeesuksen, mutta syvemmässä mielessä heidän kauttaan kaikkia epäuskoisia. Monet seikat osoittavat, että Johannes pyrkii tekemään juutalaisesta epäuskoisen ”tyypin”, uskonnollisen ajattelun kategorian. Hänen evankeliumissaan juutalaisten tavoista ja juhlista puhutaan kuin vieraan kansan tavoista ja juhlista (Joh. 2:6, 13; Joh. 5:1; Joh. 6:4; Joh. 7:2 ff.); Nikodemoksen tapauksesta poiketen (Joh. 7:51) Jeesus puhuu juutalaisille kuin vieraille (Joh. 8:17; Joh. 10:34; vrt. Joh. 7:19, 22). Tavallisesti sanalla tarkoitetaan Jeesuksen vastustajia (Joh. 2:18, 20; Joh. 5:16, 18; Joh. 6:41 ff.); ja päinvastoin jokaista Jeesukselle kuuluvaa tai hänestä todella huolta kantavaa pidetään juutalaisten vihollisena, vaikka hän olisi juutalaista alkuperää. Johanneksen kynässä ”juutalaisista” tulee lopulta epäuskon tyyppi, mikä altistaa neljännen evankeliumin antisemitistiselle käytölle.

Tällaiselle tulkinnalle ei toki voi hakea tukea Johannekselta. Niiden juutalaisten osalta, jotka osallistuivat Jeesuksen ristiinnaulitsemiseen, heidän tilalleen on tullut maailma, josta on puolestaan tullut Kristuksen opetuslasten vainooja. Samoin kuin Jeesuksesta tuli tuomari niille juutalaisille, jotka eivät halunneet tunnustaa häntä Kuninkaakseen, kristityn on tuomittava maailma, joka tahtoo tuomita hänet. Siksi hän kuulee lakkaamatta Puolustajan todistusta, sillä Puolustaja on Jeesuksen puolustaja.

XLD

Katso myös: → circoncision – election – etranger I – hebreu – incredulite III – Israel AT 2 b – nations – Kansa
– Fariseukset 2